

Emnenr. 36.

Fylke: Nordland,

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Beiarn.

Emne: Helsing, fakker og alferd. Bygdelag:

Oppskr. av: Foug. Heen.

Gard: Strand.

(adresse): Halsjord.

G.nr. 45 Br.nr. 6

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Sånn så meget annet, er måten å uttrykke sig på, hilsing og måten å vere på i auggang folk i mellom til hverdag og fest, i enkelte ting forandret sig meget. Utæn de tilbilledde spørsmål, hadde det nok meget vanskelig å kunne gi et uocutunde tilfredsstillende svar.

1. Måten å uttrykke ja og nei på, kan vere meget forskjellig under forskjellige omstendinger, og ikke alle mennesker uttrykker sig på samme måte. Under realige samtaler blir jo ikke "ja og nei" uttalt med nå mer enn andre ord. Det er jo kien når en samtykkende og benektende anvendelse av ordene skal gis større eller mindre vekt, at bevegelsen med hodet eller hænden, eventuelt, henderne kommer til anvendelse. Når et samtykke eller bifall skal gis tiltjenne bare med "ja", markeres dette ofte med et eller flere sikk med hodet, eller et samtykke kan gis bare med et sikk. Nei, blir gjerne uttalt ved å ryste på hodet når et avslag eller benektelse skal gis større vekt, ofte ledsaket av en avvergende bevegelse med hænden, under hiden med begge hender.

2. Folk hilser ikke på hver andre når de møtes, uten at de kjener hver andre. De hilser ikke på en fremmed person uten at de ønsker å stifte bekjenskap, eller at de bevrunder sig til, velkomme.

av in eller annen grunn. En del andledes var det i gamle dager. De helste ikke på folk flest uten at de kjente vedkommende. En annen sak var det, viss de måtte en kjent eller helt fremmed, som de trodde tilhørte embetsstanden eller en større forretningsdrivende av ett eller annet slag, som da gikk under felles betegnelsen: "Storkara", da løftet de erbödig på hatten eller høre, til hilsen, og gikk godt ut på veikanten for å gi erbödig plass til å passere forbi på. Denne ydmykte erbödigheten, særlig like overfor dem som hørte til embetsstanden, holdt sig lenge, helt ned til vår tid i bygdene både her og andre steder, som en reminiscens fra Danske tiden og de første mange årene etter 1814. Det ville være uklemt for den almene mann ikke å vise, det embetsstanden kalte: "Skyldig erbödighet".

Det kunne komme alminnemannen dyrt å stå ved given anledning. Derfor var det sikrest å hilse og vise erbödighet med en hve fremmed de måtte, når vedkommende i klededrakt eller på annen måte kunne formales å vere en "Storkar".

I almindelighet skilte i gammel tid, embetsmannens, den velstående forretningsmann og stormandens klededrakt sig meget fra alminnes. De vanlige ysterklee til høy tid og helg var blandt alminne: kort krøye og kuebukse eller laugbukser, som oftest sydd av hjemvervet tøy, og til hverdags, ofte en grå sadmelkåfle med herbelte om midten.

I helstet bar de altid en sliv. kvis. Det var keen embetsmann og de hedre stilledes som kunne tillate sig å bruke et ysterplagg som: Frakk. Det ville skill betraktet som stormannsgalskap og forfengelig het av en alminnemann å anskaffe sig og bruke frakk. Toru Larsen, Hraud, (1832 - 1914) var oppfostret hos en slekting på nabogården, Ob, hos Peder

Johann Olsen. (1797-1853) Tiden fortalte: Da jeg var
 blitt voksen og bodde hos Per-Johann, den levde enda,
 rodde jeg hver vinter kofolstikke. En vinter kjøpte
 jeg en nesten ny regenfakk av en mann den var i
 pengeforlegenhet. Deril kjøpte jeg en passende sort
 fjellhatt. Om våren da jeg kom fra kofalen å skulle
 gå oppover bygden, regnet det ganske meget, og
 for ikke å bli gjennemvilt, kledde jeg på meg regn-
 fakkten og tok hatten på. Kommet hjem til, Ob;
 så alle jeg Per-Johann uten forstedåren.

Tiden kiste: god dag! Per-Johann svare, god dag,
 men så ikke velkommen fra kofalen, som skilt
 var, (er) men så; "O da du Tiden"? Al du gje de
 sel å kle de som ein mann i folsi fakk. E stridd
 da va ein stor kar så kom he gass. Tiden lot sig
 selv narre en gang han gikk ned over bygda til
 Møldjord. På veien møtte han en høy bredskuldet
 kar, iført sort hatt og fakk. E stridd da va ein
 stor kar, å gjekk godt kistes på veien, å letta på
 hatten. Når e skusjå nærmar på kare, va da han
 Petter Narjord, som i gultidagau va gjeter
 hos me i A. Souera. Petter, hadde i fler år vert
 på jernbane og annet anleggsarbeide, og var kom-
 met hjem en tur, iført bykleer. De gamle sa
 ofte til ungdom som kom hjem iført bykleer:
 "Gje e jo så fine som ein kapeu ann."

3. Når ungdom møtte eldre, hørte det til god
 folkeskikk, at den yngre kiste først. Det var
 å vise erbidighet for alderdommen, å hilse på
 gamle folk når de gikk forbi dem ute på marken eller
 på veien, selv om de ikke kjente dem. Anna Kausen,
 (fød 1870, hem levde enda) fortalte: Da va i Tyskerlia
 (okupasjonstiden) e sto på potelakeru ne veien å
 tok opp potel, da kom der nåtten Tysksaldaba,
 herre ungdomma, gåau på veien neover bygda.

8155

Da var måtken i høfeli karra, di helst iktj en gang på gammelt folk, men e gjør júst så iktj e såg dem. Hæn var av dem gamle oppfokning, at unge mennesken allist skulle hilse på gamle folk, selvom de ikke kjendte dem. Hæn gjorde júst som hæn ikke så dem. Vel, å lake som en ikke så vedkommende, la de store nekk på i gamle dager, en de gjør en. Vel var en måte å vise sin forakt for vedkommendes atferd på, eller et bevis på at en var meget forvermet, noget som de la mer nekk på, og opptok mer forvermelig en tilfelle er idag. Ellers var det ingen regel for hvem som skulle hilse først når kjendte møttes. En annen sak var det, viss en hadde verk i umhatt og fall karaktering hos en annen, når de møttes eller på, da var (en) det den som hadde fall karaktering der hilste først og sakte for sidst.

4. De hilste: Gammelen, god dag eller go kvell alt etter som tiden på dagen er tiden. De ledsaket ofte hilseringen med en signing, med tillegg av ord der passet for anledningen. Når de møttes på sti eller vei sa de: god dag å sege måt, og der blev svar: god dag å sakte i lige måte, men når de skildtes møttes de ofte å si farvel til hverandre. Møttes de i skogen, ute på åker eller eng, og ingen av de møtende foretok sig noget, hilste de: god dag, og uttalte gjensidige hennerkninger om hvor de var ute eller. Når to eller flere møttes på vei eller andre steder uten om hjemmet, hilste de og sa: sege måte. De kunne se alle sammen en stund, men som oftest gikk de fra hverandre uten å si: farvel. Den måte å oppre på forekommer tilhels enda. Når de møttes ved kirken eller andre offentlige steder, ledsaket de ikke hilseringen med: sege måt. Når kjendte eller venner møttes ved kirken eller andre steder, var det vanlig å hilse god dag og sakte for sidst. Når menn og

kvinner møttes, var det skjelden de brukte å: si: ve måkell.
 Umått var det viss slekt å venner møttes. Voksne hilste
 skjelden på kvin, men hos varke hilsning viss bare hilske først.

5. De hadde meget mer ulike hilsningsmåter når det
 gjaldt personer i de forskjellige samfunnsstillinger, i
 gamle dager, enn tilfeller er idag. Når det gjaldt presten,
 herotde det meget på dennes personlige innstilling og
 oppførsel overfor de forskjellige samfunnslag innen sin
 menighet. Den gamle kaldsberidske strenge embets-
 mannstypen, av prester, der til en hver tid oppstille
 reserve, og så folk ovenfra og nedover. De behandlet
 gjerne de bedre økonomisk stillede innen menigheten
 med venlig medhøflighet, og besvarede deres hilsen med
 avmåll verdig høflighet. Lite overfor sådanne
 prester av den gamle embetsmannstypen, fulde
 den almene man seg liten, og holdt sig mest
 unødig på avstand, og hilske når de måtte kam, meget
 arbeidig, og med en tilbakeholden vaktsam oppmerksom-
 het. Det var dog mange rakryggede striffbare karer
 av almenen, som ikke hilske på presten med mer enn
 vanlig kyldig høflighet. De bes kedue og fryktlatterige,
 varer ikke å heve sig til presten direkte, men had
 en medhjelper eller klakken fremføre sitt erinde til ham.
 Prester av den folkelige typen, som folk heve sig til
 til i livets forskjellige hilsninger, og som blev kaldt: "Far",
 og som selv tydelig å kalle menigheten for: "sine soqueborer",
 blev alltid hilst på med ærbødighet og et freidig: "god dag, når de
 høflig på hatten eller hånd til hilsning."

Embetsmannen. I ham, så de en representant
 for loven og kongen. Fortellinger fra gammel tid om
 embetsmannens ofte vittkårlige behandling av almenen, ved høye
 sporbler, og hildels parhitaen for de bedrestillede i sam-
 funnet, gjorde, at de gjerne siderne så på embetsmannen
 med mistenksomhet og respekt, og hilske på ham med
 underdanig høflighet. De fleste grammer var slektninger,

og grannene måtte de ofte, så en tok del ikke så nøye med hilsningene. I høytiden el: gammelen, el: rikk, eller i en god hilsen når de måtte ute på marken, men begynte å prate om, løst og fast:

En annen sak var det, viss den same kom hadde et ønske av et eller annet slags: Noget han ønsket å låne, en håndrekning eller hjelp til et eller annet slags, eller en besked å gi. Da ville det bli betraktet som uoppdraget hel eller stormodig overlegen hel eller stormodig overlegen, og vark tildje og medsetteude amtale, viss vedkommende hadde for rane ikke å hilse.

Flækkinger eller venner som en måtte skjelden, blev hilst med suil og håndtrykk, med sakk for sidst, og gjensidige spørsmål om hvordan de hadde det, å kar dakt kala, og beskedent svar: å ja, når en har helso så går de no dag om seint. Når en fremmed kom til gårds, besvarte de hans hilsen med en avventende og forbeholden spørrende mine. Når bygdefolk måtte, tok de skjelden av sig halven eller hūva, men de gjorde det alltid ved høy tidelige anledninger. Når de måtte den saken de med et felles svar, kalle: "Storkara"; holdt de sig alltid påerbodig av saken, og tok alltid av sig hodep laggel til hilsen når de måtte den. Viss de ikke gjorde det, kunne det få ubehagelige følger ved første girve anledning, ved ikke å vise den, eller dens mening, skyldige underdanige høflighet.

6. For holdt de ikke halven med begge hendene, eller holdt hūva med en annen når de hilste.

7. De var kinn kledd i høytidskler til helg og ved høytidelige anledninger. Da krevde gammel skikk, at de skulle opp tre mer høflig, og ha en høy tidelig og penere fremferd som til hverdags.

8. Å håndhilse hverandre, var meget mer almindelig før i tiden enn det er idag. Folk er mer kjølige og forbeholdne, enn de var i gamle dager. Før i tiden, var det vanlig å håndhilse og sakte for sidst når de måtte slett å venner og gode bekjennets kaper som de ikke hadde målt på en tid. Når de kom på besøk,

håndhvisle de på alle i huses, også på de mindste barn.
9. Det var ikke vanlig at folk klappet hverandre på skuldrene ^{ikke på for} ~~sammen~~ eller glede. Men enkelte gjorde eller gjør det en skjelden gang når de blir glad.

10. Noen syntig arbeidstid vidste ingen, ved å ta hatten av, når de hørte kirkeklokken ringe. Om de var ute på åker eller eng og holdt på med arbeide av ett eller annet slags, kunne de holde opp med arbeidet og lytte et øyeblikk uten ellers å vise klokkeingangen noen annen syntig oppmerksomhet.

11. Når folk måtte en likferd, stauset de opp og tok hatten av og ventet til likferden hadde passert forbi. Skulle noen samme vei som likfølget, lot de dette dra forbi og følge etter, selvom de ikke skulle helt ned til kirkestedet. Måtte de ett brudefølge, stauset de ikke opp, men løftet på hatten eller hova, hilste, og ønsket brudeparet hilykke, og hilste: god dag til alle som var med. En annen sak var det, viss den måkende kjørte, da stauset han opp å lot brudefølget passere forbi, da veiene var smale og det var vanskelig å komme forbi.

12. Her er det ingen fortellinger om at folk gjør i tiden hilste på visse ting eller dyr, eller på annen måte vidste arbeidstid for noget der kunne menes å representere et overnaturlig vesen.

13. Fra de stod opp om morgenen i fire- fem tiden og til kl. 9, hilstes: godmorgen. Kl. 9, kaldte de halv godd middag. Fra kl. 9, hilstes: god dag. De brukte ikke ordene: god middag eller god etta. Her hilstes: god dag, til dagen var leden heimeat kveld. Klokkeslettet for kveld tiden kan variere meget fra stedssteds til markeste vinterstiden. Om sommeren nekter de det for å vare dag så lenge solen er opp. Om sommeren til kl. 8-8.5 (20-20.5), eller som det blir ulover med høsten, og ellers bli mørke, forandres klokkeslettet, så i "odruktiden" hiltes god kveld eller kl. 3, eller middag. De hilste god kveld til midnat og godmorgen eller midnat, hvad de gjør

men også, men så god natt fra kl. 8-9. om kvelden, når de gikk, for da var det vanlig tid å legge seg å sove i. Når de gikk, sa de „far vel,“ alle tider fra om morgenen til kl. 8-9, om kvelden.

14. Om de ikke utlopp ansvår det for usammelig ikke å benytte riktig hilsning same passet for tiden på døgnet, var de nøye med at det skulle være riktig. Viss noen hadde kammer til å si gamoren mitt på dagen eller om kvelden, men een engang samme dagen, ville vedkommende sikkert fått ubehagelige spørsmål eller bemerkninger om han ikke visste hvad dagen var tiden, eller om han hadde forsovt sig og var utlopp oppstødd, og videre i den lei.

15. Noen visse svar ved slike høve, var det ikke.

16. De er ikke så nøye med hilsningene idag. I almindelighet nyttes riktig hilsen eller dagstiden, men om noen sier: gamoren, mitt på dagen eller om eller utdagen, har en ikke så nøye. Det blir tydelig som at vedkommende i tankeløs het har sagt feil, eller som lekegyldig sturr med hilsningen. Om en ved feil kam til å si gamoren om kvelden, blev ikke kalt så høytidelig, men om noen sa gamoren hele døgnet rundt, ville vedkommende blitt betraktet for å være uogel av en original, eller kanskje litt nar av sig.

17. Det var vanlig at de brukte ordet: sique eller velsique ved forskjellige anledninger. Når de kom inn til folk, brukte de ofte hilsninger som: Guds Fred god dag, eller god dag Guds Fred i huset. Likeledes ved sam: sique arbeidet, sique strevet, sique kvila, sique utåbent, sique laget, sique skaten eller sique spisen. Den som blev hilst med ordene svarer: „Takk,“ eller Takk i likemåte, viss det passet.

18. Der var mange salamåter som de brukte ordene: sique eller velsique til ved forskjellige anledninger, så som: Kjere velsique de gull, de går ikke: ann.

En mann der hadde gjort en god gjerning ved en an-
ledning, kunne få anstalt som en velsigna mann.

Eller der blev brukt salenåter som: "Når du da ra velsigna?"
Ja, da gikk så velsigna godt. Da hei et velsigna år.
Da hei en saam Guds velsignels ene all sammen, og så.

19. Når en gjest kom til gårds, og blev modtatt av
verten i huset, og blev huden inn, ville det blitt betraktet
som en stor uaktighet og uten om all folkeskikk ikke å
hilse på den som inne var også.

20. Når enkelte de nærreste naboene, der kunne gå en
søndag eller midtdag eller en kvells tinn for å prate (de
kalte det: å sitte å prate i kveldseto) så stauset alltid den
som kom på besøk eller hadde et erinde, uten for døren og
ventet til de blev innbuden. Viss de ikke hadde det for
travelt, gikk de inn og pratet en stund før de frembar sitt
erinde. Var det noget som alle kunne høre på, blev der spurt
og snakket om tingene i alles nærvær, men var det noe
særlig viktig som en helst ville snakke med nedkam-
mende om på to manns hånd eller under fire øyne,
som de sa, kunne de foreksempel si: "Du Hans, kan e
få snakke med de en par or på to manns hånd?"
Eller, kan e få snakke med de en par or på s nærest?
Salenåter kunne være litt forskjellig i forbindelse
med person eller anledning. Hadde den som hadde et
erinde å utrette, likeu tid, og stauset uten for døren,
og blev innbuden av en eller annen i huset, svarte den
besøkennde: "Takk, e skal ikke inn", og kunne da si hvad
det gjaldt, eller be om å få snakke med den han hadde
et personlig erinde til, og kunne da si det han ville i
andres nærvær eller be om å få snakke med nedkam-
mende, "to sine". Det måtte være et uoppsettelig
nødveidig erinde som måtte utrettes straks, om
noen skulle gå inn med en gang han kom til gårds,
uten å bli huden inn.

21. Nu bærer de alltid på døren, både voksne og

baru, når de går inn til folk, selv når de går inn til
 nærreste naboen. Anderledes i eldre tid. Da var det
 vanlig å gå inn uten å banket på døren, når man uønskede-
 vis måtte gå inn uten å bli hunden, eller når det var uret-
 tæ som ikke tok del så høytidelig med forurene for skikk
 og bruk. Det var dog unntakelser. Enkelte som hadde
 verd en del ute blandt fremmede, banket på døren for de
 gikk inn, og litt etter hvert blev det almindelig at alle
 gjorde det.

22. Når den blev banket på døren, svarte de som var
 inne, enten: Ver så god, kom, eller kom inn. Den som
 kom inn, banket døren, hilste og blev stående og
 ventet til man bad ham sitte ned.

23. Den som kom inn, blev stående ved døren til
 de bad ham om å sette seg ned, eller bød ham
 en stol eller bekk til å sitte på.

24. Den som kom inn, skulle straks si av seg hatten eller huen,

25. De sa til folk, som ventet ved døren: Ver
 så god se å få sett, eller, ver så god å sett de innom
 i stuen. Eller gammel skikk, skulle den som blev
 bitt om å sitte ned svare hestende: Takk, men e
 skjøtt ikkje sett. For til den blev svart: å du har jo vel
 ikkje mått så på står, du kan da vel sett me å prate et
 øyeblikk, eller andre kalamater der kunne passe for
 anledningen, hvorefter den som kom inn satte seg.

26. Det var forskjell på hvad folk som kom inn.

Der var ganske ordtak som sa: Det er forskjell på folk
 og faul, eller, det er forskjell på folk å fjema. (Lapper)
 Den besetningen blev gjerne bitt også baksavelig
 når de bad folk om å sette seg. Den som så fattig og
 fublete til fikk sitte ned ved døren, og den som
 var velkledd eller kjendt og vel sett blev hunden å
 sitte ned. Leget inne i stuen.

27. Kvart de de hilste en helt fremmed som
 kom til gårde, kunne være kjøpt forskjellig.

Der kunne komme mange slags fremmede til gårds. Det var
 meget mer almindelig med fremde folk der for bygd i mellem
 land og strand rundt, for i tiden, een del gjør en til dags.
 De blev stillet i forskjellige klasser eller utseende og frem-
 ferd. Nederst på rangelisten stod: "Rämmarn", som de
 trodde på en eller annen måte hadde innslåppet Lovens arm,
 og hadde søkt tilflukt andre steder. Så var det farken eller
 fanten (larer), som opptratte på den over alle kjente måter.
 "Rekeran", som nærmest kom i klasse med siggeren,
 som "rak" bygd i mellom, og skjelden ville utføre
 noget ordentlig arbeid, men bad om mat og husly der
 de for, uten å gi noget i vederlag. Av anreisende folk
 som gjerne var velsett når de kom, var den som
 kunne et eller annet håndverk, eller var villig til
 å utføre forskjellige slags nyttig arbeid. Mange
 av dem kunne vere dyktige folk. Krepp handlere,
 som gjerne kom igjen år eller år, blev altid med-
 bakt med en viss spekul forventning, om, hvad han
 denne gang forke med sig av varer og ugheten ute fra.
 Den som under begrepet: "Star Kara", kom skjelden
 innom døren til folk flest. Når en helt fremmed
 kom til gårds, var et hurtig undersøkende blikk
 nok, til i første omgang å stille ham i den klasse
 som de mente han hørte hjemme. Var det en person
 med et tvilsomt ytre som kom, svarte de kort på
 hans hilsen, og så på ham med en mistenksom og
 spørrende mine. Var han kommet inni stuen,
 bad de ham ikke sitte med før de hadde sett litt
 mer over på ham, og blandt annet spurte: hvor den
 kassen var fra og hvad erinde han hadde. Omstreifende
 folk som var kjendt fra før, besvarte de hilsningen,
 og ledsaget den med spørsmål: "Kvar hjem den
 du ifra?" Når spørsmålet var besvart bad de
 vedkommende sitte ned. Håndverker eller andre
 arbeidsøkende var gjerne bedre kledt, og hadde en

bedre oppreden, blev hilst med me i innvækkammen heb og gjerne med spørsmål; e da fremme folk ute å gå, og hvor han var fra. Skrepphauflene var likesam vis ikk kakk ute på sig, og blev hilst nesten sam andre kjeminger i bygden. De tok straks plass inne i stuen og viste frem sine varer, selvom husets folk sa de ikk skulle ha noget, men enden blev, at flere ting skiftet eier til begge parters tilfredshet. Viss en fremmed kom inn der innles å nye en, stor kar, blev han hilst med arbtlig oppmerksomhet, og blev bydd den bedste stob eller plass inderst i stuen.

28. Sam ovenfor nevnt, var det stor forskjell på hvordan de tok inn, og hilste på fremmede som kom til gårds. Måtte de en fremmed rito, blev han ikk buden inn i huset uten først å ha forhandlet sig om hvad han ville, og om det erinde han hadde kunne innvækkammes. Au derledes med en kjeming. Viss de ikk bare hadde et svar erinde til gårds, blev de buden inn, selvom de ikk alltid fikk brakkering. At de tvoret av stolen de satte frem til fremmede, vet jeg ingen eksempel på. Jeg har verd innom mange hjem fra ypperst ved havkanten til de mest avsides dalbygder. De vasket, skurte og holdt hus og møbler rene selv i de fattigste hjem.

29. Frembudne gjester blev modtatt på kunn, håndhilst på og bydd velkommen, og bedt om å gå inn i huset. For til svarer takk, med tilleg av en eller annen bemerkning om, at de kom inn bare å plaget folk.

30. Folk som var på besøk for å prate, eller hadde et erinde å utrette, og ingen brakkering fikk, kunne si når de skulle til å gå; nei, no e da vell bedt å kom se heim, eller: nei no har e pratebart sia å hefta bort folk, eller andre passende bemerkninger. For til der kunne bli svart i å, du sett no på lillaan kass. (liet med) Tu hei no settan på svan brakkering. Å, du fer no ikk bar i

vellgjerninga, eller liggende halemäter. Kvortil den som skulle gå kunne svare: no må då ikkje årsak de for da, eller: Nei du må no ikkje suakk, de va no arti å kam innom å prate, hvorefter han sa: farvel, og den blev svart et kort: farvel, eller, ja, farvel farvel. Hadde den besøgende fått brakkbering, og var ferdig til å gå, og eller en del halemäter skulle si farvel var det vanlig å si: no får dikk ha farvell å takk for me, kvortil der blev svart: ja, farvell, du har da ingenting å takk for, eller, nei ka har du å takk for. Var det imidlertid gjester som hadde vært til gjestebud, som skulle si farvel. Kunne der være mange forskjellige halemäter ved anskeden. De bød da farvel å takket for sig ved å ta hverandre i hånden. De takket alle som var inne. Når de takket verks folkene blev der brukt halemäter som: No må dikk ha farvell å mange takk for oss, å for all brakteringa, vi kam no herre å plaga folk. Kvortil verks folkene kunne svare: farvell, nei, ka har dikk å takk for? Da va no herre skammelig å by folk hit, men da va no trivelig å dikk kam, lat da no ikkje bi så leng for dikk kjem betakers. De sa også: farvel, høy de no ikkje me å takk, og flere liggende halemäter fra begge parter, hvorefter verks folkene fulgte gjestene ut, og bød et sidde farvel.

31. a.) Hilsningene ved en ansked til en som skulle på en lang reise kunne vere vogel for kjellig, men i almindelighet bruktes ord som: farvell, å så får du en lakkelig reise. Måtte no lakk fjell de, så du kjem vell betakers igjen. Eller: se lakk me reisa å velkommen igjen.

B.) Anskeds hilsningene til en som reiste, og kanskje ikke vendte tilbake, for eks. den som reiste til Amerika den første tiden, da reisen over havet tok lang tid, og var vanskelig og med farefullt en ut, og det var lite håp om at verkammende vendte tilbake, uttalte de, de vanlige anskeds hilsninger som til dem der

2155

reiste bort en lengere tid, og ellers ord der gav uttrykk for de personlige følelser likeoverfor den som de kanskje så for sidste gang. Tilsvingene til ønsket kunne da bli: Farvel, å lykkelig reise! Vi sees når vell ikke mer her i livet, så du får da leve så vell. Da ass en få høre fra dig så ofte som mulig. Der kunne også ved ønsket bli uttalt: Takke for den tid de hadde vært sammen, og ønske om, at var herre måtte vere med dem som reiste, eller lignende ønsker eller signing.

32. Det var ikke vanlig at de kysset hverandre til farvel.

Det fortalles dog av gamle folk, at i enkelte familier hadde de den skikken, at den som for eks. reiste på fisk, kysset alle i familien til ønsket den dagen de reiste. Da der her i bygden er utflyttet mange mennesker fra forskjellige bygdelag, særlig i eldre tid, så har disse brukt de skikke de var vant til i de bygdelag de var flyttet fra.

33. Den som reiste kysset alle familie medlemmer.

34. De hadde ingen andre uttrykk for å kysse.

De sa: kysse, kysse og kyssest. Det blev også uttalt: at de kyssetes.

35-36. De brukte ikke å kysse noen på hånden, verken voksne eller barn.

37. Kaller ikke sin egen hånd kysset folk.

38. Når de ser noen bli gitt et kyss, spør de at det likevel ikke passer å bruke det vanlige ord, men bruker andre ord som erstattering for å uttrykke den samme menning for eks. Gi en liten puss, få en liten smekk, få en liten god en" og andre lignende uttrykk.

39. Det er skjelden jeg har sett voksne qui nesen sin mot nesen på sine barn, og den som gjøre det, sa de skulle bytte nese. Den slags spøk blev mest foretatt med barn der var så gamle at de forstod menningen med ordene.

40. Det var færem som pleiede å spøke med

sviåbarus ved å gi nesen sin mal deus. Har ikke sett andre
vaksne i familien gjøre det, men det er trølig at det blev
gjordt av dem også.

41. De brukte for spøk å narre sviåbarus, med,
at de skulle ta nesen deus, eller bytte nese med
dem. De klemte om nesen med peke og langfingeren
og brakk lett i nesen og lot fingrene slippe taket, og
med hurtig å stikke tammelfingrene mellom peke og
langfingeren og vise frem, foreskille de sviåen at det
var nesen deus som var mellom fingrene. Til en begy-
nelse, setter den lille oppen alvorlig mine der uttrykker
både forbauselse og engstelse for, at nesen er borte, eller at
den har fått en større i stedet. De griper straks opp til
nesen sin med en hånd for å kaus taten fakta, til
maro for den som tilfører spøken. De oppdager dog
snart at nesebyttet er bare jubb og faueri, og lar
seg ikke mare i ønge gauger får de lar vere å
ta nass av det.

42. Folk brukte å legge kinn mal kinn som
kjerkege. De kalte det; å gi godkjete eller så godkinn,
til sviåbarus sier de; å gi en god, eller, å vere litt god.

43. Å gi godkinn blev gjordt mellom barn og foreldre,
og mellom vaksne og barn. Vaksne ga ikke hver andre
godkinn. Den slaks kjerkege mellom vaksne, forekom
mer vel kinn mellom elskende par, naar disse er
alene sammen, skjelden når noen ser på.

44. Uttrykket, "sillykke", brukes og brukes
når en vil bevidne en annen sin sympati
og medkjendelse med dennes lykke, i forbindelse
med og for denne glødelig begivenhet. Nu brukes
ordet; "gratulerer" ved forskjellige anledninger
ger like så ofte som uttrykket; "lykke".

45. Ord og uttryksmåter som folk brukte til
høgtid og ved festlige anledninger til hilsen
og lykønskninger, har, som så meget annet,

for andret sig mer eller mindre de sidste, naams alder.
 Uttrykket "til lykke" brüktes meget mer tidligere
 end nu. Til jül sa folk: De lakk me jüla, eller,
 Glødelig jül. Nu: god jül. Nystårs hilsningene
 var: De lakk me nyår, senere gods nyttår. Til påske
 og pinskög tidene sa de: De lakk me helga, eller
 Sam nu: god påske, god pinse. Til barnefødsler,
 brütoing og brütlöp, brüktes uttrykk: "til lykke",
 uttrykk sam brüktes av mange enda, men ellers sies:
 Gratulerer. Til dem sam gikk i kirken til vadver,
 (til alles, sam de kalte det) blev av dem sam var hjem
 me ønsket: Til lykke med liv & salighet.

46. Ved dødsfall, bevidnet de sin medfølelse
 med de etterlattes sorg, med et håndtrykk og
 noen delaktende ord, og rasende ambale av dem
 avdøde. Ved en begravelse, da der var alle opp
 mange mennesker, var der mindre anledning
 til samtale, da blev medkjendelse gitt ut-
 trykk i bare ett stille håndtrykk.

Et håndtrykk og ord: "Kendaten", gir idag
 uttrykk for delaktelse med de etterlattes sorg.
 Ved malgang, søker de ved ord og handlinger å
 oppmuntre og hjelpe dem som blir rammet
 av malgang og sorg i livet.

47. Å takke, krever etter tidens stikk, foruten
 uttrykket: Takk, som oftest mange og an-
 skendelige taler åker. Om en blev trakkert
 med en kopp kaffe, takket de alltid på händen
 og sa: Takk for kaffen. De takket alle som var
 inne også barua. Blev der trakkert med mat,
 var det å rose maten i høye stuer, når verk folkene
 i tilgjordt beskedemiel, beklaget at gjesten
 ikke klarke å spise den maten som var satt frem.
 Når de da takket ved å ta alle i händen, sa
 de: mange takk, eller, huseu takk, for maten.

På samme måte takket de når de mottok en gave.
 Når de skaffer igjen en ting som var lånt, sa de künne;
 takk for lånet, uten å ha verken æmende i hånden.
 Heller ikke om de fikk hjelp til utpøising av et eller
 annet arbeid. De takket de ved å si: No får dikk
 ha mange takk for hjelpen. Bare si fra når du
 trenger hjelp igjen. Eller de künne si: No får
 du ha så mange takk for hjelpa. De må en vel
 snart høre sånn at e kan få gjir de i hjelp igjen.

48. De brukte eller bruker ikke her i bygden den
 skikk, å takke for sig på vegne av den døde.

49. Det er skjelden noen her i bygden, med fakkler
 viser ringeakk for noen, så det er vauskelig å
 besvare spørsmål. Det hender at en som er meget
 forurolig på en annen, innlatur å svare når den
 andre hilser, eller innlatur å ta inn en hånd
 den er rakk til hilsen eller takk. Eller vende sig
 bort når en sermer sig som vedkammende er
 forurolig på, for å inngå å hilse eller suakke
 til ham. Dette er den mest valige måte å vise
 uvilje eller ringeakk for noen på. Felde tid,
 var de meget mer grov koruel i fakkler og alferd
 når de ville vise ringeakk for noen. Blant
 annet: å spytte eller en, klappe sig med
 hånden bak, gjøre grimaser med ansiktet og rekke
 künge, rekke langnese med fingrene og andre påfunn.

50. Folk sier Du til venner og kjente, og De til
 fremmede. Vidligere sa de: Du eller Du, til gam-
 le folk, med det sies det ikke en lenger.

51. De sier kün, hau eller ho, når de suakker
 om en annen person, men ikke ved direkte
 tillale. Ved personlig tillale sies der
 alltid: Du eller Du.